

Handläggare
Leo Bogle
08-508 266 42

Till
Exploateringsnämnden
2019-06-13

Översyn av styrdokument och utarbetande av digitaliseringsprogram för Stockholms stad. Svar på remiss

Förslag till beslut

1. Exploateringsnämnden anser skrivelsen besvarad i enlighet med kontorets tjänsteutlåtande.

Johan Castwall
Förvaltningschef

Ann-Charlotte Bergqvist
Avdelningschef

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har tagit fram ett förslag till nytt digitaliseringsprogram för Stockholms stad som föreslås gälla från och med antagande till och med 2023-12-31. Förslaget har remitterats till bland andra exploateringsnämnden för synpunkter.

Arbetet har utgått från uppdrag i budget om att skapa ett sammanhållet digitaliseringsprogram för Stockholms stad med syftet att öka tydligheten och säkerställa en effektiv styrning och uppföljning inom IT. Förslag till nytt digitaliseringsprogram föreslås ersätta *IT-program – ett program för digital förnyelse 2013-2018* som övergripande styrdokument för stadens digitalisering. Ett antal andra styrande dokument inom IT-området föreslås även, i samband med detta, upphöra att gälla.

Exploateringskontoret
Administrativa avdelningen

Fleminggatan 4
Box 8189
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 266 42
Växel 08-508 276 00
leo.bogle@stockholm.se
exploateringskontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
stockholm.se

Det föreslagna programmet tar sin utgångspunkt i stadens övergripande mål med digitalisering – att Stockholm ska vara den stad som bäst utnyttjar digitaliseringens möjligheter att göra livet och vardagen enklare och bättre för invånarna, företagarna och besökarna.

Fyra framgångsfaktorer föreslås vara vägledande i nämndernas och bolagens kontinuerliga arbete med digitalisering:

- Digitaliseringen drivs utifrån målgruppens fokus
- Verksamheten driver digitaliseringen
- Den digitala mognaden är hög
- Stadens verksamheter samverkar horisontellt

Den strategiska ledningen av arbetet med digitalisering ingår i kommunstyrelsens ansvar. Samtliga nämnder och bolag ansvarar lokalt för att driva verksamheten mot ökad digitalisering till nytta för stadens målgrupper, och ska avsätta tillräckliga resurser för detta. Utgångspunkten är att finansiering av digitala verktyg och genomförande av verksamhetsutveckling sker inom respektive nämnds eller bolags ram.

Exploateringskontoret anser att förslag till nytt digitaliseringsprogram för Stockholms stad omfattar många av de viktigaste faktorerna för en framgångsrik digital utveckling inom stadens verksamheter. I remissvaret kommenteras därför endast de områden som kontoret bedömer behöver tydliggöras ytterligare.

Remissen

Uppdraget

I samband med budget 2016 fick kommunstyrelsen uppdraget att påbörja arbetet med en översyn av samtliga styrdokument inom IT-området med inriktningen att skapa ett sammanhållet digitaliseringsprogram för Stockholms stad. Syftet med översynen var att öka tydligheten och säkerställa en effektiv styrning och uppföljning inom IT. Stadsledningskontoret har mot bakgrund av detta tagit fram ett nytt styrande dokument, Digitaliseringsprogram Stockholms stad. Programmet föreslås gälla från beslutsdatum till och med 2023-12-31. Förslaget har remitterats till bland andra exploateringsnämnden för synpunkter med begäran om yttrande senast den 28 juni.

Under år 2016 och början av år 2017 har synpunkter om vad det nya digitaliseringsprogrammet bör innehålla inhämtats från stadens förvaltningar och bolag och dokumenterats. Även externa parter har varit delaktiga i programarbetet. I slutet av processen har stadens förvaltningschefer och bolagschefer fått möjlighet att lämna synpunkter på programförslaget. Arbetet har följts av stadens styrgrupp för Stockholm som smart stad.

Strategi för Stockholm som smart och uppkopplad stad

Vid sidan om arbetet med att utarbeta ett nytt digitaliseringsprogram har stadsledningskontoret, enligt uppdrag i budget, tagit fram en strategi för Stockholm som smart och uppkopplad stad. Strategin, som antogs av kommunfullmäktige i april 2017, syftar till att samordna stadens arbete med digitalisering och vidareutveckla den smarta staden. Strategin antar ett bredare perspektiv, involverar därmed flera aktörer i regionen och ger tillsammans med det föreslagna digitaliseringsprogrammet en heltäckande beskrivning av stadens ambitioner och mål på digitaliseringsområdet.

Förslaget till nytt digitaliseringsprogram

Det nu föreslagna digitaliseringsprogrammet tar sin utgångspunkt i stadens övergripande mål med digitalisering som är att Stockholm ska vara den stad som bäst utnyttjar digitaliseringens möjligheter i syfte att göra livet och vardagen enklare och bättre för våra invånare, företagare och besökare. Digitalisering är en av de viktigaste faktorerna som påverkar samhällsutvecklingen just nu. Möjligheten att vara ständigt uppkopplad och kunna använda olika tjänster var som helst och när som helst kommer förändra samhället på ett genomgripande sätt. Det finns en förväntan på att kommunal service och myndighetsutövning ska förändras i hög takt. Nya digitala lösningar kan skapa nytta för invånare, besökare och företagare, men också effektivisera de interna processerna i hög grad. Centralt för arbetet med stadens digitalisering är att uppnå den högsta livskvaliteten för stockholmarna och det bästa klimatet för företagande. Digitalisering blir ett medel för verksamheterna att nå stadens övergripande mål.

Framgångsfaktorer

De fyra framgångsfaktorer som stadsledningskontoret identifierat och föreslås vara vägledande i nämndernas och bolagens kontinuerliga arbete med digitalisering är:

- Digitaliseringen drivs utifrån målgruppens fokus
- Verksamheten driver digitalisering
- Den digitala mognaden är hög
- Stadens verksamheter samverkar horisontellt

Digitaliseringen drivs utifrån målgruppens fokus

Stadens digitaliseringsarbete ska präglas av att skapa delaktighet och nytta för målgrupperna invånare, besökare och företagare. Förändringar som skapar nytta för målgrupperna ska prioriteras högre än satsningar som enbart har interna effektiviserings-effekter.

Verksamheten driver digitalisering

Frågor som rör digital utveckling, och hur väl digitaliseringens möjligheter tas till vara, är en del av verksamhetsansvaret. Det är en ledningsfråga som inte kan delegeras till den tekniska expertisen.

Den digitala mognaden är hög

Varje nämnd och bolag föreslås ha ett ansvar för att upprätthålla en hög kompetens inom verksamhetsutveckling och förändringsledning samt upprätthålla en hög digital mognad bland medarbetarna. Detta gäller i särskilt hög grad stadens chefer som förutsätts kunna leda och styra dessa förändringar. Kommunstyrelsen ska, enligt stadsledningskontorets förslag till nytt digitaliseringsprogram, bland annat stötta nätverk och ta initiativ till samordning av kompetenshöjande insatser på området.

Stadens verksamheter samverkar horisontellt

En förutsättning för att information ska kunna röra sig mellan nämnder, bolag och andra myndigheter är att det har etablerats en god informationshantering, gemensamma informations- och begreppsmodeller och sammanhållna digitala processer. Detta förutsätter i sin tur en intern samordning kring gemensamma förhållningssätt avseende formspråk, information om ansvarig utgivare och ägarskap, samt ett gemensamt kvalitetsarbete för digitala tjänster. Kommunstyrelsen föreslås ansvara för den interna samordningen.

Styrning och samordning av stadens digitaliseringsarbete

Förslaget till digitaliseringsprogram innehåller även principer för hur digitaliseringen i staden ska styras och samordnas på central,

respektive lokal nivå. Den strategiska ledningen, planeringen och samordningen av arbetet ingår i kommunstyrelsens ansvar. Samtliga nämnder och bolag ansvarar lokalt för att driva verksamheten mot ökad digitalisering till nytta för stadens målgrupper. Samtliga verksamheter ska avsätta tillräckliga resurser för att kunna driva den egna verksamhetsutvecklingen. Ansvaret för digitaliseringen kan inte delegeras till någon utanför kärnverksamheten.

I kommunstyrelsens ansvar ingår att aktivt äga och förvalta ett antal gemensamma digitala lösningar som används av samtliga eller flera olika nämnder eller bolag i staden. På de områden där det finns eller planeras sådana gemensamma lösningar får parallella lösningar inte etableras. De gemensamma lösningarna omfattar infrastruktur såsom stadens gemensamma nätverk och plattformar som arbetsplatssystem, webbplattform, e-tjänstplattform och gemensam integrationsplattform.

Stadens digitala utveckling och användande av digitala stöd för att etablera ny eller förbättrad service är en del av verksamhetsansvaret. Därför är utgångspunkten att finansiering av digitala verktyg och genomförande av verksamhetsutveckling sker inom respektive nämnds eller bolags ram.

Kommunstyrelsens planering ska ligga till grund för prioriteringar av satsningar med särskild finansiering för digital verksamhetsutveckling. Drift och förvaltning av gemensamma digitala lösningar och system bekostas gemensamt av de nämnder och bolag som omfattas av systemet enligt en fördelningsnyckel som kommunstyrelsen fastställer.

Det föreslagna programmet innehåller slutligen ett avsnitt som klargör att informationssäkerhet och integritetsskydd är en prioriterad och självklar del i stadens digitaliseringsarbete. Nämnder och bolag ansvarar ytterst för att det finns ett ändamålsenligt och effektivt informationssäkerhetsarbete inom den egna verksamheten samt att kommunstyrelsens anvisningar och vägledande dokument för informationssäkerhet följs. Alla informationstillgångar inom förvaltningar och bolag ska identifieras och tilldelas en ägare. För samtliga system ska en systemägare utses.

Det föreslagna digitaliseringsprogrammet för Stockholms stad återfinns i sin helhet i bilaga 1.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av exploateringskontorets administrativa avdelning.

Exploateringskontorets synpunkter

Exploateringskontoret anser att förslag till nytt digitaliseringsprogram för Stockholms stad omfattar många av de viktigaste faktorerna för en framgångsrik digital utveckling inom stadens verksamheter. I remissvaret kommenteras därför endast de områden som kontoret bedömer kan eller behöver tydliggöras ytterligare.

Avsnitt 1 – Digitaliseringens förändrade kraft

I detta avsnitt fastställs att Stockholm ska bli världsledande inom digitaliseringsområdet. Genom att aktivt arbeta för en ökad digitalisering, både av stadens verksamheter och av regionen, kan staden öka livskvaliteten för invånarna och samtidigt bidra till att skapa det bästa klimatet för företagande. Innebörden i denna målsättning bör utvecklas och förtydligas i högre grad för att den ska kunna fungera effektivt som inriktning för verksamheternas arbete med digitalisering. Det bör även anges närmare hur detta ska följas upp och utvärderas.

I förslaget framhålls att digitaliseringen förändrar samhället på ett genomgripande sätt, både beträffande möjligheter och förväntningar på offentlig service. Det bör även framgå i programmet att digitaliseringen därmed i sig bidrar till förändrade arbetsprocesser som i sin tur kan bidra till såväl utvecklade verksamheter för stadens målgrupper som intern effektivisering. För att understryka att digitalisering även handlar om att nyttja den digitala världens möjligheter i alla aspekter för att förbättra och effektivisera verksamheten, har man börjat använda begreppet ”digital transformation”. Detta begrepp skulle kunna inkluderas i programmet.

Hur digitaliseringen ska planeras, samordnas, genomföras, förvaltas, finansieras och följas upp bör utvecklas i programmet så att innebörden framgår tydligare.

Avsnitt 2 – Mål med stadens digitaliseringsarbete

Mål med stadens digitaliseringsarbete skulle vinna på att formuleras tydligare. För att tydliggöra mål med stadens

digitaliseringsarbete kan programmet förslagsvis kompletteras med övergripande mål för de närmaste åren.

Det föreslagna programmet har främst ett fokus på de i programmet definierade målgrupperna, det vill säga invånare, företagare och besökare. Intern effektivisering genom verksamhets- och processutveckling nämns delvis men bör lyftas fram tydligare eftersom att möjligheterna med förbättrade digitala verktyg är stora även internt. Digitala verktyg bör användas för utveckla och effektivisera samhällsbyggnadsprocessens olika skeden. Detta är en viktig förutsättning för att möjliggöra ett sammanhållet informationsflöde i samhällsbyggnadsprocessen som följer nationella standarder.

Tillgången till effektiva arbetsplatser och ändamålsenliga digitala verktyg är avgörande för att stadens medarbetare ska kunna leverera tjänster och ge service av hög kvalitet. Detta påverkar även stadens attraktionskraft som arbetsgivare och möjligheter att hantera kompetensförsörjningen. Detta bör framgå i högre grad i programmet.

Avsnitt 3 – Framgångsfaktorer för stadens digitala utveckling

Digitaliseringen drivs utifrån målgruppens fokus

Arbetet med digitalisering inom verksamheterna bidrar ofta till effektivare arbetsprocesser, vilket i sin tur underlättar för verksamheterna att uppnå sina mål. Därmed kan en intern effektiviseringseffekt ofta leda till nytta för stadens prioriterade målgrupper.

Stadens verksamheter samverkar horisontellt

En generell synpunkt är att programmet kan förtydligas beträffande hur en fungerande styrning, intern samordning med mera ska hanteras. Se även synpunkterna under avsnitten 1 och 2.

För att kunna samverka med externa samarbetspartners och utbyta information krävs det att staden i så hög grad som möjligt har enhetliga verktyg och rutiner. Kommunstyrelsen har en viktig roll att stödja stadens verksamheter med metodstöd för bland annat förvaltning, utveckling och uppföljning.

Avsnitt 4 – Styrning och samordning av stadens digitaliseringsarbete

I programmets avsnitt 4 nämns att det ska finnas gemensamma principer och arbetssätt för ägande och förvaltning av system och digitala tjänster i förvaltningsobjekt. Digitalisering handlar till stor del om att skapa, tillhandahålla och utbyta information. Information är en strategisk resurs som ofta har ett betydande ekonomiskt värde. Informationstillgångar (systemstöd och datamängder) ska därför definieras och klassificeras. Att digitalisera handlar även om att hålla information tillgänglig internt och externt för olika parter och intressenter, både på lång och kort sikt.

Det lokala arbetet med digitaliseringen

I förslag till program framgår att samtliga nämnder och bolag ansvarar för att driva verksamheten mot ökad digitalisering till nytta för stadens målgrupper. Samtliga verksamheter ska avsätta tillräckliga resurser för att kunna driva den egna verksamhetsutvecklingen. Detta bör kompletteras med motsvarande ansvar för den interna digitala utvecklingen.

Samordning, styrmodeller och prioriteringar

Arbetssätt och metoder ska definieras i kommunstyrelsens anvisningar eller vägledande metoddokument. Av dessa ska också framgå andra gemensamma arbetssätt som rör det digitala området. En viktig del av detta är att det ska finnas gemensamma principer och arbetssätt för arbete med ägande och förvaltning av system, digitala tjänster med mera i förvaltningsobjekt. Detta borde även gälla förvaltning av information. Kommunstyrelsen bör även ansvara för att former för samverkan tydliggörs, till exempel i anvisningar eller genom att vid behov bilda och styra samverkansgrupper.

Gemensamma digitala lösningar

I förslaget till program fastställs att i kommunstyrelsens ansvar ingår att aktivt äga och förvalta ett antal gemensamma digitala lösningar som används av samtliga eller flera olika nämnder eller bolag i staden. På de områden där det finns eller planeras sådana gemensamma lösningar får parallella lösningar inte etableras. En synpunkt är att gemensamma lösningar i vissa fall dock kan behöva kompletteras med lokala lösningar. Detta kan till exempel gälla nätverk för kommunikation till anläggningar som omfattas av säkerhetsskydd. Det är i sammanhanget viktigt att framhålla

att ju fler undantag som görs, desto mer ökar risken för att gemensamma digitala lösningar inte fungerar ändamålsenligt.

Stadens digitala utveckling och användande av digitala stöd för att etablera ny eller förbättrad service är en del av verksamhetsansvaret. Därför är utgångspunkten för finansiering av digitala verktyg och genomförande av verksamhetsutveckling att finansiering sker inom respektive nämnds eller bolags ram. Denna ram ska omfatta finansierade budgetupdrag för digitalisering från kommunfullmäktige till nämnderna, eller kompletteras med möjlighet till central finansiering. Stadens satsning på digitalisering kan vid behov förstärkas genom att införa indikatorer för verksamhetsutveckling och digitalisering.

Avsnitt 5 – Informationssäkerhet och integritetsskydd

Det bedöms som positivt att ett separat avsnitt om informationssäkerhet och integritetsskydd finns i programmet.

I förslaget framgår att för att samordna aktiviteter som rör informationssäkerhet ska samtliga nämnder och bolag utse en namngiven informationssäkerhetssamordnare som leder det operativa arbetet med informationssäkerhet inom hela nämndens eller bolagets verksamhet. Arbetet med informationssäkerhet bör präglas av nära samverkan med ordinarie säkerhetsorganisation inom förvaltningar och bolag. Arbetet med informationssäkerhet ingår som väsentliga delar inom alla säkerhetsområden och då särskilt inom säkerhetsskydd och riskhantering.

Slut

Bilagor

1. Remiss av översyn av styrdokument och utarbetande av digitaliseringsprogram för Stockholms stad